Atıf: Aykaç, S. A.-Karakaş, M. (2022). Entegrasyon, asimilasyon ve uyum kavramları arasından Türkiye'nin seçimi. *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi, Göç ve Mültecilik Özel Sayısı,* ss. 419-429

İÇTİMAİYAT

Sosyal Bilimler Dergisi | Journal of Social Sciences
https://dergipark.org.tr/tr/pub/ictimaiyat

Başvuru / Recieved:
30 / 05 / 2022
Kabul / Accepted
07 / 08 / 2022

Entegrasyon, Asimilasyon ve Uyum Kavramları Arasından Türkiye'nin Seçimi*

Of The Integration, Assimilation and Social Cohesion Terms, Turkey's Choice

Songül ALKAN AYKAÇ [a] Mehmet KARAKAŞ [b]

ÖZET

Türkiye, son yıllarda aldığı büyük göç hareketleriyle birlikte göçmenlerin yerli topluma nasıl uyum sağlayacağı sorunuyla karşı karşıyadır. Ev sahibi toplumda "yabancı" olarak görülen göçmenler dil, eğitim, barınma, sağlık, iş bulma gibi sorunlarla baş etmek zorundadır. Bunların yanı sıra ev sahibi toplumun sosyo-kültürel değerlerine karşı yabancılıkları da onların toplumsallaşma süreçlerini güçleştirir. Göçmenlerin bütünleşme süreçlerine yönelik seçenekler ise çeşitlidir. Entegrasyon, biyolojik ve mekanik alanlarda sıklıkla kullanılan bir kavram olması sebebiyle göçmenlerin ev sahibi toplumla ilişkilerinin tanımlanmasında tercih edilen bir kavram olmamıştır. Göçmenin yerli halkla ilişkisini, sahip olduğu hakları ve sahip olduğu sosyo-kültürel farklılıkları nasıl konumlandıracağına yönelik bir başka strateji ise asimilasyondur. Ancak Türkiye göçmenlerin Türkiye'deki varlıklarının toplumda nasıl inşa edileceğini belirlemede ne asimilasyon ne de entegrasyon kavramlarını benimsemiştir. Türkiye'nin seçimi "uyum" kavramının kullanılmasından ve stratejilerin uyum perspektifinden kurgulanmasından yanadır. Bu araştırmada literatür tarama yöntemi kullanılarak entegrasyon, asimilasyon ve uyum kavramları tartışılacak, Türkiye'nin göçmenlerin entegrasyonu sürecinde uyumu tercih etmesinin anlamı ve kendine özgü bütünleşme süreci değerlendirilecektir.

ABSTRACT

Along with a great immigration movements in recent years, Turkey has faced the problem of how do immigrants adopt to settled society. Considered as "foreigner" by settled society, immigrants have to deal with the problems of language, education, sheltering, health, finding job. Beside, unfamiliarity of socio-cultural values of settled society make their process of socialization difficult. Options for the integration processes of immigrants are diverse. Since integration is a frequently used term in biological and mechanical areas it has not become a favored term in definition of the relationship between settled society and immigrants. Assimilation, as any other stratgy is about relationship between immigrants and settled society, the rights which immigrants have and how will they position of their socio-cultural differences. However, Turkey has adopted the terms of neither integration nor assimilation to determine how will it build their existence in society. Turkey's preference is using the term of "adaptation" and fictionalising strategies from the perspective of "social cohesion". In this study, the terms of integration, assimilation and social cohesion will be discussed with literature review. Also, the meaning of Turkey's choice on "social cohesion" for the process of immigrants' integration and its own consolidation process will be evaluated.

Anahtar Kelimeler

Göç, Sosyal Uyum, Entegrasyon, Asimilasyon, Strateji

Keywords

Migration, Social Cohesion, İntegration, Strategy

* Bu makale halen devam etmekte olan "Türkiye'de Uluslararası ve Geçici Koruma Altındaki Yabancıların Entegrasyon Stratejileri" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

[a] Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü. Email: songulalkan@aku.edu.tr
(Sorumlu Yazar/Corresponding author)
[b] Prof. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü. Email: mkarakas@aku.edu.tr.

DOI: https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1123311

1. Giriş

"Göçmen, mülteci, sığınmacı, muhacir, misafir" … Bunlar yüzyıllardır savaş, kıtlık, doğal afet, iş, sağlık, ziyaret gibi çeşitli nedenlerle bir yerden başka bir yere hareket eden, yer değiştiren kimselere verilen adlardan bazılarıdır. Zaman, mekân, göçün nedeni, göç edenin kimliği, göç edilen coğrafyanın özellikleri farklılıklar gösterse de göç olgusu tarihin her döneminde varolmuştur. Dünya tarihi aynı zamanda göçler tarihidir. Göç; bir bölgeye yerleşik ırkların, kültürlerin, canlı türlerinin dünyada başka coğrafyalara taşınmasını sağlamış, bazı başka kültür ve adetlerin biçimlerini değiştirmiş, saf ırkların varlığını tartışmalı hale getirmiştir.

Göçmenler gittikleri yerlerde "yabancı"dırlar ve "toplumsal olarak henüz bütünleşmemiş bir gruba işaret etmektedirler" (Kümbetoğlu, 2016, s. 75). Özellikle zorunlu göç nedeniyle göç eden göçmenler güvenlik, işsizlik, dil, önyargı, dışlanma gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Ev sahibi toplumun devletleri tarafından yürütülen entegrasyon politikalarıyla göçmen[1] başetmek zorunda kaldığı sorunların giderilmesi, yerli halkla çatışmasız, uyumlu bir toplumsal sistemde varlığını sürdürmesi amaçlanır. Çatışmasız, ahenkli bir toplumsal yapının oluşturulabilmesi için devletlerin tercihleri her zaman entegrasyondan yana olmamış, bazen asimilasyon, çokkültürlülük, uyum gibi politikalar da ev sahibi toplumda yabancıların varlığını sürdürmenin yollarından biri olmuştur. Bu çalışmada, 2011'de Suriye'de başlayan iç savaş ve Afganistan, Irak gibi bölge ülkelerde süren istikrarsızlıklar nedeniyle Türkiye'ye gelen göçmenlerin bütünleşme süreçleri ve Türkiye'nin bu süreci; entegrasyon, asimilasyon, çokkültürlülük gibi seçenekler arasından uyum kavramıyla tanımlaması, bu tercihin nedenleri, uyumun göçmenlerin Türkiye'deki geleceğine yönelik anlattıkları ve bahsi geçen kavramlar ilgili literatür çerçevesinde tanımlanarak, tartışılacaktır.

2. Ev Sahibi Toplumla Bütünleşme Perspektifleri; Entegrasyon, Asimilasyon ve Çokkültürlülük

Göç, insan hareketliliğinin yanı sıra kültürel alışverişi de içerir; bu nedenle göç, yerleşik grupların yeni gelenlerle karşılaşmasıdır (Faist, 2018, s. 6). Bu karşılaşma bir "an"ı değil, süreci ifade eder. Bu süreç göçmenin yerli halkla bütünleşme sürecidir. Göçmenin ev sahibi toplumda barınma, iş bulma, dil öğrenme, kültürel ve yerel değerleri öğrenme, eğitim alma gibi hayatta kalma ve sosyal, kültürel, ekonomik alanlarda kurumlara ulaşması ev sahibi devletin bu süreci nasıl yönettiği ile ilişkilidir. Bu süreç sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılan entegrasyon, adaptasyon, uyum, bütünleşme gibi çoğunlukla birbirlerinin yerine de kullanılan kavramlarla tanımlanabilir. Bahsi geçen kavramların birbirinin yerlerine kullanılması, her bir kavramın sahip olduğu nüansların zamanla kaybolmasına yol açar, bu nedenle adaptasyon, uyum, entegrasyon, bütünleşme kavramları arasında da böyle belirgin sınırların olduğunu söylemek güçtür. Kesin sınırların olmayışı ise kesin bir kavramsal çerçevenin yokluğunu ve siyasi bağlamından ayrı düşünülemediğini ortaya koymaktadır (Beaud & Noiriel, 1990, s. 44).

Çoğunluk tarafından kabul görmüş evrensel, tek bir entegrasyon teorisi yoktur. Göç deneyimlerinin karmaşıklığı ve çeşitliliği genel bir göç teorisi oluşturmanın önünde engel

---

[1] Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolüne koyduğu coğrafi sınırlama ile Avrupa dışından gelen sığınmacıları mülteci olarak kabul etmemektedir ve bu durum hali hazırda Türkiye'de bulunan yaklaşık 6 milyon göçmenin geçici koruma ve uluslararası koruma şeklinde iki temel statü altında toplanmasına neden olmuştur. Bu çalışmada göçmen kavramı tüm statülerden bağımsız, çatı bir kavram olarak kullanılmaktadır.

oluşturduğu gibi (Castles, 2010, s. 1572), aynı nedenler tek ve genel bir entegrasyon stratejisi oluşturmanın önünde de engel oluşturmaktadır. Göçmenin ev sahibi toplumda karşılaştığı sorunlara karşı geliştirilen entegrasyon, uyum ya da adaptasyon süreci bir nevi yeniden sosyalleşme sürecidir ve kendi dil ve kültüründe öğrendiği herşeyi, ev sahibi topluma yeniden uyum sağlamak için öğrenmek yani yeniden sosyalleşmek durumundadır (Adıgüzel, 2016, s. 174).

Entegrasyon, uyum ve adaptasyon kavramlarının birbirlerinin yerine kullanımları esasen bu sürece bakış açısını da yansıtmaktadır. Entegrasyon kavramının biyolojik ve mekanik anlamı bu kavrama alternatifler aramaya yönelten sebeplerin ilkini oluşturur. Biyolojide sıkça kullanılan entegrasyon, "yabancı bir dna'nın bir organizmanın kendi genomuna başarılı bir şekilde bağlanması"nı (Biology Articles, Tutorials & Dictionary Online, 2019) ifade eder. Bu kavramın biyolojik, mekanik/mühendislik alanlarında daha çok kullanılıyor olması toplumsal hayata ilişkin kullanımlarını sorunlu hale getirir (Erdoğan, 2020, s. 12) ve insan ilişkilerinin laboratuvarda incelenen, deneysel, mekanik bir durum gibi algılanmasına yol açar. Entegrasyon araştırmaları birçok varsayım, kavram ve tanıma dayanır; bu tanımlar ve varsayımlar birbirleriyle çelişebilir; karmaşıklaşıp, katmanlaşabilir (Castles vd. 2002, s. 112). Ancak entegrasyonun neye işaret ettiğini, bu sürecin neleri kapsadığını yapılan entegrasyon tanımlarından anlamak mümkündür.

Avrupa Mülteciler ve Sürgünler Konseyi'ne göre entegrasyon süreci bir mülteci için ev sahibi topluma katıldığı ilk günden başlar ve bu süreç tamamlanıp sona erdirilecek bir kurs ya da geçilebilecek bir sınav değildir. Entegrasyon, mültecilerin kendini daha çok bulundukları toplumun bir parçası olarak uyum içinde yaşamalarını sağlayan, sürekli devam eden bir süreçtir (ECRE, 2005, s. 14). Entegrasyon, bireylere ortak bir kimlik kazandırarak sosyalleşmeyi arttırabilir; yalnızlığı, anomiyi ve yabancılaşma duygusunu azaltabilir (Erkal, 1998, s. 134). Berry'e göre ise entegrasyon, kültürel kimliği korumak ve baskın topluma katılmaktır. Bu benimsendiğinde daha büyük bir sistem içinde işbirliği yapan bir dizi ayırt edilebilir etnik grup vardır (Berry, 1997, s. 9). Entegrasyon süreçleri doğrusal ya da tek yönlü gerçekleşmez (Garcés-Mascareñas & Penninx, 2016, s. 16), çok boyutlu ve çok aşamalı bir fenomendir (Demirava, 2021, s. 6). Başarılı entegrasyon, göçmenlerin ev sahibi toplumda iş ve hizmetlere erişim sağladığında, sosyal etkileşim içinde kabul gördüğünde gerçekleşir.

Göç ve entegrasyon literatüründe çokça referans alan Ager&Strang (2008) tarafından yayınlanan "Entegrasyonu Anlamak: Kavramsal Bir Çerçeve" başlıklı çalışmada başarılı entegrasyon için gereken araçlar sıralanmıştır. Araştırmada belirtilen dört kilit alan; araçlar ve işaretleyiciler (eğitim, istihdam, konut, sağlık), sosyal bağ kurma (sosyal köprüler, sosyal bağlar, sosyal bağlantılar), kolaylaştırıcılar (güvenlik, kültürel bilgi ve istikrar, dil), kurumsal (haklar ve vatandaşlık)tır. Göçmenlerin bu alanlardaki kurumlara kolayca ulaşması, dil öğrenmesi, kendini güvende hissetmesi başarılı entegrasyon için önemlidir. Birçok entegrasyon tanımında görüldüğü üzere Ager&Strang için de entegrasyon süreci hak ve vatandaşlık süreçleri ile de yakından ilişkilidir. Ev sahibi toplumda göçmenin eşit haklara ve fırsatlara ulaşabilmesi, demokratik yaşama katılabilmesi, hukuki güvenceye sahip olması belirsiz entegrasyon süreçlerini önleyerek göçmenin kendini güvende hissetmesine katkı sağlar.

David Lockwood, entegrasyonu sistem entegrasyonu ve sosyal entegrasyon olarak ikiye ayırmıştır. Sistem entegrasyonu, çoğunlukla anonim bir entegrasyon şeklidir ve yeni bireylerin koordine edici kurumlar aracılığıyla sisteme dahil edilmesi iken sosyal entegrasyon, bilinçli ve motive edilmiş karşılıklı ilişkiler sistemidir (Heckmann, 2006, s. 9). Yapısal (sistem) entegrasyon,

mültecinin (göçmenin) ev sahibi toplumun temel kurumlarında ekonomi, iş gücü piyasası, eğitim, sağlık gibi kurumlara erişim ve tam siyasi vatandaşlık statüsüne ulaşmasıdır (Bosswick & Heckmann, 2007, s. 9).. Sistem entegrasyonu, tüm sosyal sistemlerin uyumu ile ilgilidir ve etnik azınlık grupları gibi alt grupların toplumun farklı unsurlarının ötesindeki uyumunu ifade eder (Esser, 2006, s. 7). Burada bahsi geçen kurumsal hizmetler her bireyin asgari düzeyde hayatını sürdürmesine yardımcı olur. Sosyal entegrasyon, aktörler arasındaki ilişkilere odaklanırken, sistem entegrasyonu, bir sosyal sistemin bütünü arasındaki düzenli ya da çatışmalı ilişkilere odaklanır (Lockwood, 1964, s. 371). Sistem ve sosyal entegrasyon ayrımı entegrasyon sürecinde ev sahibi devlete ait olan sorumlulukları ve alanları belirginleştirdiği gibi göçmenin dahil olduğu, bireysel çabası ve ilişkileri ile ilerletebileceği alanları da gösterir. Bu sivil entegrasyon kavramı ile de açıklanabilir. Sivil entegrasyon, mültecilerin ev sahibi toplumun vatandaşlarının yaşamına fiilen katılımını ve bunun koşullarını sağlamayı amaçlar, bu da vatandaşlık ve siyasi haklar yoluyla teşvik edilir (ECRE, 2005, s. 6). Sivil entegrasyon bir ülkenin tarihi, kültürü ve kurumları hakkında bilgileri, o ülkenin dilinde yeterli olma sürecini ve o ülkenin temel değerlerine bağlılık sürecini içermektedir (Goodman, 2009, s. 27).

Ev sahibi toplumun göçmene bakış açısı göçmene verilen statü ile de ilişkilidir. Bu nedenle entegrasyon süreci, "içeriyi" ve "dışarıyı" ve kimin içeride, kimin dışarıda olacağını, kimin hakları, kimlerin ise sadece yükümlülüklerinin olacağının belirleneceği bir sürece dönüşebilir. Burada ev sahibi devletin entegrasyon sürecini asimilasyona dönüştürme yani vatandaş olmayanların entegre olmaya zorlanacağı fikri, asimilasyon veya zorunlu kültürleşme sorununu akıllara getirmektedir (Carrera, 2006, s. 6). Yabancıların, azınlıkların, göçmenlerin baskın toplumda kimliğini ve kültürünü gizlemeden, farklılıklarıyla birlikte baskın toplumun içinde var olması bir seçenek olduğu gibi eritme potası teorisinde olduğu gibi ana akım etnik ve kültürel toplulukta farklılıkların eritilmesi de başka bir entegrasyon seçeneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Erime potası teorisi göçmenlerin, azınlıkların sahip olduğu kültürel farklılıkların baskın kültürde eritilerek yok edilmesidir (Yalçın, 2002, s. 46). Bu teori Chicago Okulu temsilcileri tarafından savunulur. Chicago Okulu temsilcilerinden olan Park ve Burgess gibi bazı yazarlar entegrasyonu asimilasyonla ilişkili olarak açıklarken bazı başka yazarlar ise entegrasyonu asimilasyondan ayrıştırırlar. Buradan hareketle göçmen entegrasyonunun asimilasyon ile çokkültürlülük arasına yerleştirildiğini (Ahlén ve Boräng, 2018, s. 4) söylemek mümkündür. Bartram vd. entegrasyonu "göçmenlerin yerli bireylere özellikle kültürel açıdan çok benzer (asimilasyon) hale gelmeden gerçekleşebilmesi" olarak tanımlamaktadır (Bartram, Poros, & Monforte, 2017, s. 182). Bu tanıma göre entegrasyon asimile olmakla gerçekleşmektedir.

Asimilasyon ve entegrasyon kavramlarının sosyolojik kökleri Durkheimcı işlevsel sosyolojik teorisine dayanır. Bu teoride toplum; farklı parçalardan oluşan ancak soyut değerlerin ve baskın ana normların belirleyici olduğu karmaşık, organik, sınırlı bir bütün olarak hayal edilir. İşlevselci teoride bu kavramlar bir toplumun üyelerinin başarılı şekilde sosyalleşmesi ve doğru şekilde çalışması için öne sürülen birleştiriciliği ifade eden soyut kavramlardır (Favell, 2014: 63). Asimilasyon ve entegrasyon kavramları, Chicago'ya giden göçmenlerin geldikleri uluslardan farklılaşarak Amerikan ulusal kültürüne entegre olma süreçlerini inceleyen Park ve Burgess'in sosyolojisinde önemli bir yer kaplar. Park ve Burgess, göçmenin sosyal hayata dahil olmasının geçmişle ilgili olmadığını aksine geleceğe yönelik olduğunu vurgular (Park & Burgess, 2017, s. 15). Geleceğe yönelik olmanın yolu ise asimile olmaktır. Onlara göre asimilasyon sürecinde olan göçmen, ev sahibi ülke toplumunun ortak yaşantısına katılarak bütünleşir ve bu

bütünleşme sürecine neden olan olayları ise neredeyse fark etmez. Park ve Burgess'in yaptığı asimilasyon tanımına bakıldığında bu "ortak yaşama katılım"dan nelerin kastedildiğini anlamak kolaylaşır, s. "Asimilasyon; kişi ve grupları diğer kişi ve grupların anılarını, hislerini ve davranışlarını edinip, deneyim ve tarihlerini paylaşarak ortak bir kültürel yaşama dahil oldukları iç içe geçme ve kaynaşma sürecidir" (Park & Burgess, 2017, s. 11). Asimilasyon, Berry'nin "İki Boyutlu Kültürleşme Modeli"nin de boyutlarından biridir. Berry'e göre (1991, s. 26) kültürleşme (acculturation), hem büyük bir toplumun hem de çeşitli kültürleşme gruplarının günlük yaşamlarındaki yeni ilişki biçimlerinde, üyelerinin çalışmasını gerektiren bireysel bir olgudur. Ancak bu gruplar arasında kültürleşme daha çok baskın olmayan yani azınlık gruplarda gerçekleşir (Berry, 1992, s. 8). Başka bir tanıma göre ise kültürleşme, birden fazla grubun sosyal yaşamda karşılaşması sonucu birey ve grup düzeyinde yaşanan değişim süreci olarak adlandırılır (Canbey-Ozguler, 2018, s. 6). Berry'nin kültürleşme modelinin çoğulcu toplumlara ve bireylere uyarlanabilen 4 kültürleşme stratejisi/boyutu vardır. Bunlar, s. entegrasyon, asimilasyon, ayrılma ve marjinalliktir. Asimilasyon stratejisi, yerleşik baskın grupların baskın olmayan gruplar üzerinde emilim sağlamasıyla, erime potası konseptinde olduğu gibi, oluşan yeni bir toplumu ifade eder (Berry, 1992, s. 77).

Favell (2014, s. 63), asimilasyon kavramının göç toplumu olarak bilinen Amerika'daki yaygın kullanımına değinir ve ABD'ye göç edenlerin başarılı bir şekilde yerleşmesinin bir yolu olarak göçmenlerin Amerika orta sınıfı ve üzerinin norm ve davranışlarına benzemeye çalışmalarına işaret eder ve asimilasyonun bu "benzeme çabası"nda bir kutup olduğuna vurgu yapar. Asimilasyonu etnik merkezcilikle, kültürel baskıyla ve azınlıklara yönelik şiddetle ilişkilendiren tecrübelerden biri Avrupa'da 19. ve 20. yüzyılda milliyetçiliğin ve radikalleşmenin gelişmesiyle oluşmuştur. Nazilerin Yahudi asimilasyonu bu kötü örneklerden biridir (Heckmann, 2006, s. 11). Göçmenin ev sahibi topluma uyum sağlama sürecinde asimilasyonun sahip olduğu negatif anlam göçmenin kendi kültürüne, diline, geleneklerine olan yakınlığın yok edilerek homojenleştirilme arzusundan kaynaklanmaktadır.

Göçmenin ev sahibi topluma uyum sağlama sürecinde asimilasyon düşüncesine yöneltilen eleştiriler neticesinde bazı düşünürler göçmenin yeni katıldığı toplumda kendi kültürünü ve kimliğini koruyarak varolmasını savunmuş ve böylelikle çokkkültürlülük (multiculturalism) tartışmaları yapılmıştır. Çokkültürlülük kavramı ilk kez Kanada hükümeti tarafından 1971'de kullanılmıştır. Kanada gibi çok sayıda göçmen alan ülkelerin asimilasyon yani eritme potası teorilerinin aksine çok etnili, çok kültürlü bir politika benimsediği resmen kabul edilmiştir (Perşembe, 2009, s. 238). Çokkültürlülük, bir toplumda farklı kültürlerin bir arada varolmasını savunan bir yaklaşımdır. Bireylerin sağlıklı kimlikler ve karşılıklı olarak olumlu gruplararası tutumlar geliştirebilecekleri bir sosyo-politik bağlam yaratmayı amaçlar (Berry, 1991, s. 26). Bu kavramın dayandığı iki öğe vardır, s. Bunlardan birincisi, bireyin ya da göçmen bireyin kendi kültürel yapısının farkında olması ve buna değer vermesi; ikincisi ise kendisinin dışındaki kültürel değerlere saygı ve ilgi göstermesidir (Abadan-Unat, 2017, s. 345). Erdoğan (2020, s. 16), entegrasyonun çokkültürlülük ve asimilasyon kavramları arasında her iki modelin sorunlarının giderilmeye çalışıldığı bir yol olarak önerildiğini vurgular. Burada entegrasyon, topluma yeni katılanların (göçmenlerin), ev sahibi toplumun değerlerinin benimsediği ve bununla birlikte kendi kültürel değerlerini koruyabildikleri bir anlayışla topluma hızlı ve eşit haklarla katıldıkları bir sistem olarak temayüz eder. Çokkültürlülük modeli toplumsal yapıdaki azınlıkların ve baskın sosyal grupların karşılıklı olarak birbirinden etkilendiği bir modeldir (Berry, 1991, s. 23).

Çokkültürlülük modeli için önemli kaynaklardan biri olan Kymlicka, çokkültürlülüğü “herşeyden önce insan hakları ideallerine dayanan ve eski gayrı medeni ve antidemokratik hiyerarşi ve dışlama ilişkilerinin yerine geçen yeni demokratik vatandaşlık modelleri geliştirmekle ilgili” (Kymlicka, 2013, s. 305) olarak açıklamaktadır. Kymlicka’nın bu tanımından hareketle göçmenin ev sahibi toplumla bütünleşmesinde kültürel, dilsel ve etnik kimliklerin özgürce ifade edilebilmesi için çokkültürlülük modelinin yasal haklar ve vatandaşlıkla ilişkili olduğu, kişinin paha biçilmez bir kimlik olarak çok kültürlü bir mozaik içinde kendi kültürel değerleriyle benliğini yeniden yaratması anlamına geldiği (Robinson, 2005, s. 13) söylenebilir.

3. Türkiye’nin Tercihi; Uyum

Türkçe literatüre sosyal uyum ya da sosyal bütünleşme olarak çevrilen “social cohesion” kavramı bir toplumda yaşayan yabancıların ya da azınlıkların ev sahibi toplumda, toplumsal bütün içinde “toplumsal huzuru bozan bir tehdit unsuru olarak” görülmediği (Erdoğan, 2020, s. 12) ve farklılıkların eşitsizlik ve çatışmaya neden olmadan, toplumsal huzurun amaçlandığı bir sistemi niteler. Kelime anlamı olarak uyum, “bir bütünün parçaları arasında bulunan uygunluk, ahenk” anlamına gelir (“TDK Sözlük Anlamı,” 2021). M. Murat Erdoğan, düzenli olarak gerçekleştirilen Suriyeliler Barometresi (2020, s. 17) çalışmasında uyumu; “kendiliğinden, isteyerek ya da zorunlu olarak bir araya gelen toplulukların, çoğulculuğun kabul gördüğü ortak bir aidiyet zemininde karşılıklı kabul ve saygı çerçevesinde huzur içinde bir arada olabildiği duygu ve yaşam biçimi” olarak tanımlamaktadır. Entegrasyon gibi sosyal uyumun da evrensel bir tanımı yoktur ve çoğunlukla “dayanışma” ve “birliktelik” olarak tanımlanır (Demirava, 2021, s. 3). Buradaki tanımlara bakıldığında göçmen ve azınlık gruplar için uyumun, entegrasyon ve asimilasyon gibi baskın kültüre “boyun eğici” bir durumu ifade etmediğini, ev sahibi toplumda farklı kültürlerin saygı göreceği, farklı dillerin konuşulacağı yani azınlık grupların kendi değerlerini ifade şansı bulacağı bir sistemi akıllara getirmektedir. Entegrasyonun genellikle normatif bir öneme sahip olması ve yeni gelenlerin yerleşik toplumun değerlerini ve davranışlarını öğrenmeleri, topluma uymaları gerektiği anlamına gelir, bu nedenle günümüz ulus devlet toplumlarının tek kültürlü yapısının sürdürülmesi ve toplumun parçası olmanın tek yolu olduğunu ifade eder (Castles vd., 2002, s. 114).

1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolüne koyduğu coğrafi çekince ile Türkiye, ülkede bulunan göçmenlerin hangilerinin mülteci statüsünde olacağını da belirlemiştir. Bu sınırlama ile Avrupa dışından gelen göçmenleri mülteci olarak kabul etmemektedir. Bu ise günümüzde Türkiye’de bulunan göçmenlerin iki temel statüde yer almasına neden olmuştur. Suriye’den gelen göçmenler geçici koruma statüsünde iken, Avrupa dışından gelenler uluslararası koruma statüsü (ülkemizde bulunan Afganistan, Irak, Filistin vb. Avrupa ülkesinden gelmemiş tüm göçmenler bu statüdedir) altındadır. Ev sahibi Türkiye, topraklarında bulunan göçmenlerin statüsü, hakları, ikamet izinleri vb. konuları 2013 yılında kabul edilen “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile belirlemiştir. YUKK ile göçmenlerin bütünleşme süreçleri “uyum” süreci olarak adlandırılmış ve şöyle tanımlanmıştır. Türkiye’de bulunan göçmenlere yönelik uyum, “Yabancılara ülkemizde, yeniden yerleştirildikleri ülkede veya geri döndüklerinde ülkelerinde sosyal hayatın tüm alanlarında üçüncü kişilerin aracılığı olmadan bağımsız hareket edebilmelerini kolaylaştıracak bilgi ve beceriler kazandıracak faaliyetlerdir.” ve Türkiye’nin uyum felsefesinin karşılıklılık, gönüllülük, ve kurumlar arası iş birliğine dayandığı vurgulanır (Türkiye Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre 24.04.2022 tarihinde 3.786.716 kişi geçici koruma statüsündedir (https, s. //www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638). Uluslararası koruma statüsü altında bulunan yabancıların sayısı güvenlik nedeni ile şeffaf şekilde paylaşılmamakla birlikte Birleşmiş Milletler'in yayınladığı İnternational Migrant Stock 2020 (https, s. //www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock) raporuna göre Türkiye'de 6.052.652 göçmen bulunmaktadır. Bu göçmenlerden bazıları üçüncü ülkeye gitmek için beklerken bazıları ise Türkiye'de kalıcı olmak istemekte ve gelecek beklentisi içerisindedir. Kalıcı veya geçici göçmen sayısı kesin olmamakla birlikte Suriyeliler Barometresi (Erdoğan, 2020) çalışmasından elde edilen sonuç, geçici koruma altındaki Suriyeliler'in %51,8'inin geri dönmeyi düşünmediğini gösterir. Bu veriye göre yaklaşık 2 milyon göçmenin Türkiye'de kendisi için bir gelecek öngördüğü açıktır. Uluslararası koruma altındaki göçmenlerin kaçının kalmak istediğine ilişkin ise bir veri yoktur.

Tüm bunlarla birlikte 2011'den bu yana Türkiye'ye gelen Suriyeliler ya da sonrasında gelmeye devam eden Afgan, Irak, İranlı göçmenlere yönelik yukarıda açıkladığımız sistem entegrasyonu tamdır. Bu çerçevede göçmenler; sağlık, eğitim, hukuk, güvenlik sistemlerine kolaylıkla erişim sağlamakta, tüm sistemlerden faydalanmaktadır. Sistem entegrasyonu, Göç İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinde uyum politikalarının hedeflerinden birini oluşturur ancak uyum politikasına bakıldığında göçmenlerin geleceğine yönelik belirsizlik olduğu dikkati çeker. Uyum politikası göçmenin geçici olduğu fikri üzerine inşa edilir. "Ülkemizde, yeniden yerleştirildikleri ülkede veya geri döndüklerinde ülkelerinde" ifadesi göçmenlerin ülkedeki geleceği ile birlikte uyum sürecini de belirsizleştirmektedir. Sosyal uyum, göçmenlerin gündelik hayatına devam etmelerini kolaylaştıran sistemlere ulaşmak için kolaylaştırıcı düzenlemeleri içerirken, bir yandan da en nihayetinde göçmenlerin kalıcı olmayışları, ülkelerine geri dönecekleri bakış açısını ifade eder (Güler, 2020, s. 265). 2011'de ilk gelen göçmenler arasında 1 yaşında olan bir bebeğin bugün 12 yaşında olduğu düşünüldüğünde göçmenlerin Türkiye'nin geleceğindeki belirsiz yerinin uyum sürecinde bir kayıp olarak düşünülmesi kaçınılmazdır. Bu göçmen bebek okula gitmiş, dil öğrenmiş, yerel ve ulusal kültürel değerlerle tanışmıştır ancak henüz bir Türkiyeli olarak görülmemekte, sosyal ve kültürel sermayesinden ülkenin geleceği için olabilecek faydası değerlendirilmemekte yani uzun yılları alan, hatta nesiller süren uyum ve bütünleşme süreci Lockwood'un tanımladığı gibi sistem entegrasyonu tam olmasına rağmen sivil ya da sosyal entegrasyonu sekteye uğratmaktadır.

Entegrasyon, asimilasyon ve çokkültürlülük politikaları yerine sosyal uyumun tercih edilmesi esasen göçmenin kalıcı olmayışı fikrine dayalıdır. Ager& Strange'ın (2008) entegrasyonun belirleyicileri şemasındaki dördüncü belirleyici haklar ve vatandaşlıktır. Göçmene vatandaşlık verilmesi aynı zamanda varlığının hukuki olarak kabul edilmesi anlamına gelir. Göç İdaresi Başkanlığı göçmenlerin eğitim, sağlık, kültür ve sosyal yaşam, çalışma hayatı vs. gibi alanlarda "Türkiye'de Yaşam Rehberi" adı altında uyum politikasını destekleyecek, sistem entegrasyonunu güçlendirecek uyum faaliyetleri yapmaktadır. Göç İdaresi Başkanlığı'na göre uyum (https: //www.goc.gov.tr/uyum-hakkinda) ; "hem yabancının hem de ev sahibi toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmesine katkıda bulunmayı hedefleyen, asimilasyoncu olmayan, ev sahibi toplumun da göçmenlere uyum sağlamasını ve yabancıların kendi yeteneklerini ekonomik, sosyal ve kültürel alanlar dahil olmak üzere yaşamın tüm alanlarında gerçekleştirmesini amaçlayan, gönüllülük esaslı politikadır." Uyumun "gönüllülük" esasına bırakılması ve asimilasyoncu bir çizgide gerçekleşmeyeceği burada özellikle belirtilmiştir. Türkiye'nin önünde bütünleşme seçeneklerinden biri olan asimilasyon bu şekilde zaten bir

seçenek olmaktan çıkmıştır. Entegrasyon ise ev sahibi ülke ile göçmenler arasında hukuki bir bağı vurgulaması ve kalıcılık iması dolayısıyla seçenek olmamıştır. Türkiye belirlediği uyum süreci ile göçmenin geleceğine ilişkin bir vaatte bulunmaz. Türkiye, uyum politikası ile göçmenlere verilen Geçici Koruma ve Uluslararası Koruma statülerini kullanarak Carrera'nın vurguladığı gibi "kimin içeride kimin dışarıda" olduğunu belirler. Göçmenin günlük hayatta temel insan haklarına erişimini sağlayacak kadar içeride, ancak onlarla bir gelecek planlamayacak kadar da dışarıda tutmanın bir yolu olarak tasarlanmıştır. Göçmenlerin ev sahibi ülkede bulunuşunun "misafir" olarak tanımlanması da göçmenlerin geçici olduğu vurgusuna dayanmaktadır. Göçmeni asimile etmek de entegre etmek de göçmeni içine alan bir gelecek tasavvurunun yollarından bazılarıdır. Uzun yıllar alan, eğitim ve hukuk yoluyla da desteklenmesi gereken entegrasyon süreci yerli halk ile göçmenlerin karşılıklı iş birliğini gerektirir. Göçmenlerin bu alanlardaki kurumlara kolayca ulaşması, dil öğrenmesi, kendini güvende hissetmesi başarılı entegrasyon için önemlidir. Asimilasyonun ise Türkiye için hiçbir zaman bir seçenek olarak görülmediği açıktır. Yasal haklar ve vatandaşlık bağı ile desteklenen çokkültürlülük ise yine göçmenlerin geleceğinin belirsizliği ve ülkelerine dönecekleri beklentisi ile tercih edilmemektedir. Bu süreçte sosyal uyum, göçmenin günlük hayatını sürdürmeye yetecek ama yarınını planlamaya engel olacak bilinçli bir tercih olarak karşımıza çıkar.

Son dönem tartışmalarına bakıldığında göçmenlerin geçici olduklarına ilişkin algının yerli halka da yansıması, onların istenildiğinde geri gönderilebilecek bir şey olarak görülmesine neden olmuştur. Castles'ın (2002, s. 113) entegrasyonun ev sahibi toplum ve göçmenler açısından olmak üzere çift yönlü gerçekleştiği tezi düşünüldüğünde yerli halkın göçmenleri geçici olduklarını düşünmesinin uyum sürecini zayıflattığı söylenebilir. Ayrıca "azınlık grubu üyelerinin bütünleşme ve uyum düzeyleri göç edilen yaş küçüldükçe ve göç edilen ülkedeki kalış süresi uzadıkça da yükselmektedir" (Saygın & Hasta, 2018, s. 330). Bu bağlamda göçmenlerin geleceğine yönelik belirsizlik nesiller sürebilecek uyum sürecinde Türkiye'nin elini zayıflatmaktadır. Bu belirsizliğin oluşturabileceği başka bir risk ise kimlik belirsizliği tehlikesidir. Göçmen yeni katıldığı toplumda kendi kimliğini ve kültürünü ifade edemediğinde yani köken kültür ile ev sahibi toplumun kimliği arasında kaldığında kararsız kimlikler sorunu ortaya çıkmaktadır ve bu da çok yönlü uyum sorunlarına neden olur (Perşembe, 2009, s. 245). Kararsız kimliklerin doğurabileceği bir başka sorun ise göçmenlerin marjinalleşme tehlikesidir. Kendilerini ev sahibi toplumdan dışlanmış veya tehdit altında hisseden kişiler, ev sahibi topluma ait olmaya çalışmak yerine kendilerini ait oldukları topluluğa tecrit edebilirler ve bu da radikal sonuçlara neden olabilir (ECRE, 2005, s. 10). "Kültürel farklılık, göçmen kabul eden bir kısım ülkeler için bir dışlama gerekçesi iken azınlıklar için de direniş mekanizması olabilmektedir (Abadan-Unat, 2017, s. 11).

4. Sonuç ve Öneriler

Türkiye'de entegrasyon politikaları göçmenin temel ihtiyaçlarını karşılayacak amaç ve niteliklere yöneliktir. Ancak gündelik hayatta, iş yerinde, okulda ve sokakta göçmenin yerli halkla ilişkide karşılaşacağı sorunlara yönelik sivil entegrasyon süreçleri göçmenle-yerli halk arasındaki spontane ilişkiye bırakılmıştır. Tüm bunlarla birlikte Türkiye'nin uyum süreciyle kendine has bir bütünleşme stratejisi geliştirdiği açıktır, uyum sürecine bakıldığında ise göçmenin sosyal ya da sivil entegrasyonunu sağlayabilecek imkanların neler olduğu belirsiz olmakla beraber göçmenlerin kendi kültürlerini ifade ederek yaşamaya devam etmesi önünde engel yoktur. Sürecin entegrasyon, asimilasyon ya da çokkültürlülük yerine uyum olarak

tanımlanması ise geleceği belirsiz bir politikanın yansımasıdır. Uyum hem göçmenin yerli halka tehdit olmasını engelleyecek kadar bütünleşmeyi ve dayanışmayı vurgulamanın hem de göçmenleri vatandaş olarak kabul edecek kadar geleceğe dönük olmamanın yoludur. Bu nedenle sürecin uyum şeklinde tanımlanmasının politika yapıcılar için kullanışlı olduğunu söylemek güç değildir.

Ager ve Strang (2008, s. 175), entegrasyon konusunda etkili bir politikanın geliştirilebilmesi için hükümetlerin ulus olma ve vatandaşlık politikalarını düzenlemeleri ve mültecilere tanınan hakları ise net şekilde belirlemeleri gerektiğini vurgular. Göçmenin ev sahibi toplumdaki statüsünün ve haklarının net olarak belirlenmesi mülteci, göçmen ya da sığınmacıların yerli halkla bütünleşebilmesi ve eşit haklara sahip olması, uyum içinde yaşam için bir önkoşul olarak ortaya çıkar. Türkiye'nin koyduğu coğrafi çekince ile sığınmacıların mülteci olarak kabul edilmeyişi, entegrasyon sürecinin önündeki engellerden biridir. Hukuki statülerin uluslararası literatürdeki şekliyle kullanılması göçmenin geleceğine ilişkin hangi protokollerin gerçekleşeceğini, kendisini bekleyen muhtemel süreçleri bilmesine yardım eder. Göçmenin ev sahibi toplumda bütünleşme ve entegrasyon süreçlerinin belirlenmesi aynı zamanda göç akışını etkileyebildiği için (Ahlén ve Boräng, 2018, s. 4), yeni göç dalgalarını önleyebilecek bir faktör olması adına da önemlidir. Entegrasyon ve uyum çoğunlukla birden fazla nesil (ikinci ve üçüncü kuşak) süren bir süreçtir (Heckmann, 2006, s. 13). Bu nedenle göçmenlerin Türkiye'deki muhtemel geleceğinin belirlenmesi gelecek kuşakların başarılı bütünleşmesi ile birlikte yeni göç dalgalarını engellemenin de yollarından biri olarak karşımıza çıkar. Sürecin belirginleşmesi çok yönlü ve çok aktörlü bir durum olan entegrasyonun tüm taraflar açısından kabul edilmesine katkı sağlayacaktır.

Türkiye, için entegrasyon bir seçenek olmadığı gibi asimilasyonunda bir seçenek olmadığı yukarıda vurgulandı. Bu nedenle Türkiye'de eritme potası teorisinde olduğu gibi göçmenlere uzun vadede onların kendi sosyo-kültürel değerlerinin, dilinin, inançlarının baskın kültür içinde eritilmesine neden olacak uygulamalar ortaya çıkmamıştır. Böyle bir uygulamaya en yakın örnek 2019 yılı ve sonrasında İstanbul'da göçmen işyerlerine farklı dillerde asılan tabelaların Türkçe levhalarla değiştirilmesi sayılabilir. Ancak bu, bir asimilasyon politikasından çok yerli halktan göçmenlere karşı tepkilere yönelik bir adım olarak okunabilir. Esasen asimilasyon, entegrasyon, uyum ya da çokkültürlülük politikalarından herhangi birine karar vermeden önce sorulması gereken soru "Bu ülkenin geleceğinde göçmenlerin yeri neresi?" sorusudur. Uyum şeklinde belirlenen politika dayanışma, kardeşlik, birlikle beraber geçicilik ve belirsizlik üzerine kurulmuştur. Zira Türkiye'nin önündeki diğer seçeneklerden birini tercih etmesi için bu soruya sınırları belirli bir cevabın verilmesi kaçınılmazdır.

Kaynakça

Abadan-Unat, N. (2017). Bitmeyen göç: Konuk işçilikten ulus-ötesi yurttaşlığa (3. baskı). İstanbul Bilgi Üniversitesi yayınları: Vol. 1. Şişli İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Adıgüzel, Y. (2016). Göçmenlerin Kültürel Entegrasyonu. In A. Esen & M. Duman (Eds.), Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyeliler: Tespitler ve öneriler (pp. 171–194). İstanbul: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Vakfı.

Ager, A., & Strang, A. (2008). Understanding Integration: A Conceptual Framework. Journal of Refugee Studies, 21(2), 166–191. https://doi.org/10.1093/jrs/fen016

Ahlén, A., & Boräng, F. (2018). Immigration Control in Disguise? Civic Integration Policies and Immigrant Admission. Nordic Journal of Migration Research, 8(1), 3. https://doi.org/10.1515/njmr-2018-0004

Bakanlığı, T. İ. (2022, July 30). Uyum Hakkında. Retrieved from https://www.goc.gov.tr/uyum-hakkinda

Bartram, D., Poros, M. V., & Monforte (2017). Göç Meselesinde Temel Kavramlar (I. A. Tuncay, Trans.). Ankara: Hece Yayınları.

Beaud, S., & Noiriel, G. (1990). Penser «l'intégration» des Immigrés. Hommes Et Migrations, 1133(1), 43–53. https://doi.org/10.3406/homig.1990.1487

Berry, J. W. (1991). Understanding and Managing Multiculturalism: Some Possible Implica tions of Research in Canada. Psychology and Developing Societies, 3(1), 17–49.

Berry, J. W. (1992). Acculturation and Adaptation in a New Society. International Migration, 30, 69–85.

Berry, J. W. (1997). Lead Article- Immigration, Acculturation, and Adaptation. Applied Psychology, 46(1), 5–34.

Biology Articles, Tutorials & Dictionary Online (2019). Integration. Retrieved from https://www.biologyonline.com/dictionary/integration

Bosswick, W., & Heckmann, F. (2007). Integration of Migrants: Contribution of local and regional authorities. Retrieved from European Foundation for Improvement of Living and Working Conditions website: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef0622en.pdf

Canbey-Ozguler, V. (2018). Göç ve Uyum Politikaları. (1), 1–18. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/680300

Carrera, S. (2006). A Comparison of Integration Programmes in the EU. Retrieved from https://www.files.ethz.ch/isn/20627/Comparison_Integration_Programs.pdf

Castles, S. (2010). Understanding Global Migration: A Social Transformation Perspective. Journal of Ethnic and Migration Studies, 36(10), 1565–1586. https://doi.org/10.1080/1369183X.2010.489381

Castles, S., Korac, M., Vasta, E., & Vertovec, S. (2002). Integration: Mapping the Field (Home Office Immigration Research and Statistics Servise).

Demirava, N. (2021). Briefing-Immigration-Diversity-and-Social-Cohesion (Oxford University). Retrieved from www.migrationobservatory.ox.ac.uk

ECRE (2005). Towards the Integration of Refugees in Europe.

Erdoğan, M. M. (2020). Suriyeliler Barometresi 2019. Orion Kitabevi.

Erkal, M. E. (1998). Social Integration. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/101068

Esser, H. (2006). Migration, Language and Integration. AKI (Social Science Research Center).

Faist, T. (2018). A Primer on Social Integration: Participation and Social Cohesion in the Global Compacts (No. 161). Bielefeld: COMCAD Working Papers.

Favell, A. (Ed.) (2014). ECPR essays. Immigration, Integration and Mobility: New Agendas in Migration Studies Essays 1998-2014. Colchester: ECPR Press.

Garcés-Mascareñas, B., & Penninx, R. (Eds.) (2016). IMISCOE research series. Integration Processes and Policies in Europe: Contexts, Levels and Actors / Blanca Garcés-Mascareñas, Rinus Penninx, editors. Cham: Springer Open.

Goodman, S. W. (2009). Civic Integration Requirements and The Transfotmation of Citizenshiip. Georgetown Universty.

Güler, H. (2020). Göç ve Entegrasyon: Türkiye'de "Uyum" ama Nasıl? Kafkas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(Ek Sayı-1), 245–268.

Heckmann, F. (2006). Integration and Integration Policies.

Kümbetoğlu, B. (2016). Göç Çalışmalarında "Nasıl" Sorusu. Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar. (3. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Kymlicka, W. (2013). Çok Kültürlülük: Başarı, Başarısızlık ve Gelecek (F. Öztürk, Trans.), 70(2). Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97742

Lockwood, D. (1964). Social Integration and System Integration. In G. K. Zollschan & W. Hirsch (Eds.), Social Change: Explorations, Diagnoses and Conjectures (pp. 370–383). Schenkman Publishing Company.

Park, R. E., & Burgess, E. W. (2017). Asimilasyon ve Sosyal Kontrol: Sosyoloji Bilimine Giriş II (Pınar Sayar Kızılçalı, Trans.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Perşembe, E. (2009). Almanya da Çokkültürlü Yapının Ayrıştırılan Unsuru Olarak Müslümanlar ve Entegrasyon Deneyimleri, 233–263. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/109552

Robinson, R. (2005). Beyond The State-Bounded İmmigrant İncorporation Regime: Transnational Migrant Cammunities: Their Potential Contribution to Canada's Leadership Role and İnfluence in a Globalized World.

Saygın, S., & Hasta, D. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum. Psikiyatride Guncel Yaklasimlar- Current Approaches in Psychiatry, 10(3), 302–323. https://doi.org/10.18863/pgy.364115

TDK Sözlük Anlamı (2021, April 21). Retrieved from https://sozluk.gov.tr/

Türkiye Göç İdaresi Başkanlığı (2022, May 20). Uyum Hakkında. Retrieved from https://www.goc.gov.tr/uyum-hakkinda

EXTENTED ABSTRACT

Introduction

Immigrants are “foreigners” to where they go and refers a still non-maturing groups socially (Kümbetoğlu, 2016: 75). Particularly, immigrants who migrate by necessity face with the problems of security, unemployment, language, biasness and exclusion. Through integration policies conducted by governments of settled society, it is aimed that figuring out the problems of immigrants, obtaining a social system which is compatible and de-conflicted with locals. In this study, consolidation process of migrants who migrate to Turkey with the reasons of beginning of civil war in Syria in 2011 and instabilities in areas such as Afghanistan and Iraq, Turkey’s definition to this process with the term of “adaptation” among other options of integration, assimilation and multiculturalism, reasons of this choice, meaning of “social cohesion” for the future of migrants in Turkey and these concepts will be defined and dealt with literature review.

Sheltering, finding job, learning language, learning cultural and local values, studying and reaching instutions in social, cultural and economical areas are related with how the settled government manage the process. This process can be defined with terms of integration, assimilation, social cohesion and consolidation which they are frequently used interchangeably. Interchangeable use of the aforementioned terms results in loosing of nuances of each terms. For that reason, it is hard to say that there are certain boundries among the terms of integration, assimilation, social cohesion and consolidation. Biological and mechanical meanings of integration concept constitutes the first reason of looking for alternatives to the concept. A successful integration takes place when migrants reach to job and services in settled society and gain acceptance in social interaction. The difference between system integration and social integration specifies the responsibilities and areas of settled government and shows areas which migrants involve and cultivate it with his/her individual efforts and relations. This can be explained with civil integration concept.

Being known as “migration society”, in USA, Favell (2014) mentions on the common use of the concept of assimilation, addresses the successful settlement of migrants in likening themselves to norms and behaviours of American middle and upper classes and emphasize the assimilation as a pole in such a likeness endeavour. The negative meaning of assimilation in the process of adaptation of migrant to settled society root in the desire of harmonization of migrant by doing away of them with their affiliation to their culture, language, tradition. Nazi’s Jewish assimilation is a bad example of this kind of assimilation (Heckmann, 2006: 11).

Being an important source for multiculturalism models, Kymlicka explains multiculturalism with developing new democratic citizenship models (Kymlicka, 2013: 305) that are based on human rights ideals, first and taken place of old uncivilised and antidemocratic hierarchical and excluding relations.

Turkey’s Choice; Social Cohesion

As in integration, there is no a universal definiton of social cohesion and mostly it is defined as “solidarity” and “togetherness” (Demirava, 2021: 3). From the side of migrants and minority groups when it is looked on these definitions, cohesion brings such a system into mind which it does not mean a submitting situation as in integration and assimilation, different cultures will be respected in settled society, different languages will be spoken, that is, a system which minority groups can have a chance to state their own values. Then, integration generally has a normative significance and means a necessity that newcomers should learn the values and behaviours of settled society and adapt themselves to that society.

The abovementioned system integration is completed to Syrians who comes to Turkey since 2011 or Afghani, Iraqi and Irani migrants who keep coming later. In this framework, refugees can easily reach health, education, legal and security systems and can take the advantages of all of them. System integration constitutes one of cohesion policy objectives of Presidency of Migration Management which is issued in their Web site. When looking on cohesion policy there is a drawing attention in uncertainty of future of migrants. The statements, like “in our country, in resettled country or when they returned to their own country”, obscure the future of migrants and their cohesion process.

Result and Proposals

Integration policies in Turkey is for objectives and characteristics which meet the basic needs of migrants. However, cohesion process with regard to problems in relationship between local residents and migrants in a daily life, at job, at school and on streets have been left to spontaneous relations. In addition to all, it is clear that Turkey has developed an idiosyncratic integration process with this cohesion process. When looked to this cohesion process it is not clear what facilities will enable social and civil integration of migrants, however, by keeping them to live their own cultures should be supported legal processes.